



تأثیر آموزش هوش موفق بر تمرکز یادگیری و خود شکوفایی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی

اعظم اینانلو^{۱*}، فاطمه معدن کن^۲

چکیده:

هدف از پژوهش حاضر تأثیر آموزش هوش موفق بر تمرکز یادگیری و خود شکوفایی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی بوده که از نظر هدف کاربردی و از نظر روش نیمه تجربی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل می‌باشد. جامعه آماری دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی شهر هشتنگرد که تعداد آنها ۸۰۰ نفر می‌باشند. نمونه آماری دو کلاس ۲۰ نفره دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی که از نظر هوش و جنسیت و محیط کنترل شده اند و به روش خوشه‌ای انتخاب شده اند. ابزار پژوهش شامل بسته آموزش هوش موفق بابایی (۱۳۹۵) بوده که در ۲۴ جلسه ۷۵ دقیقه‌ای آموزش داده شد. پرسشنامه استاندارد خودشکوفایی جونز و کرنالد (۱۹۸۶) که پایایی آن ۰/۸۰۵ گزارش شده و پرسشنامه تمرکز یادگیری سواری و اورکی (۱۳۹۵) که پایایی آن ۰/۸۰ گزارش شده است. داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS۲۱ و آزمون‌های آماری T دوگروه مستقل و آزمون تحلیل کواریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج نشان داد آموزش هوش موفق موجب افزایش خودشکوفایی و تمرکز یادگیری در دانش‌آموزان می‌شود که این تأثیر در خود شکوفایی دانش‌آموزان به میزان ۷۷ درصد و در تمرکز یادگیری به میزان ۹۴ درصد می‌باشد. بنابراین توصیه می‌شود با طرح‌ریزی برنامه‌های درسی مبتنی بر هوش موفق به دانش‌آموزان مهارت‌های جدیدتری در زمینه برخورد با مسائل زندگی آموزش داده شود تا خلاقانه‌تر و با توان بالاتر در درک و تحلیل مسائل را بیاموزند.

کلمات کلیدی: آموزش هوش موفق، تمرکز یادگیری، خود شکوفایی، هوش موفق.

۱: استاد (مدعو) حق التدریس دانشگاه آزاد اسلامی، اسلامشهر، اسلامشهر، ایران. inanloo.azam92@gmail.com

۲: کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد کرج، ایران. نویسنده مسئول: fatememk81@gmail.com

مقدمه:

مهمترین هدف در دوره ابتدایی، پرورش استعدادهای کودکان می‌باشد. منظور از استعداد، توانایی و قابلیت‌های بالقوه دانش‌آموزان است. استعدادها دو دسته عمومی و خاص می‌باشند. استعدادهای عمومی، باید در همه افراد جامعه شکوفا شوند و گرنه، افراد قادر به مشارکت در فعالیتهای گروهی و اجتماعی نیستند. برای مثال، در این زمینه میتوان به پرورش قوای تفهیم در کودکان اشاره کرد. در دوره ابتدایی، باید بین افراد تفاهم و توافق عمومی ایجاد شود؛ چون این امر سبب تقویت وجوه تشابه افراد می‌گردد. استعدادهای خاص، استعدادهایی هستند که در همه افراد به یک اندازه وجود ندارند و افراد، از نظر استعدادهای خاص متفاوت هستند. برخی از افراد در یک استعداد خاص از بقیه بالاترند و برخی در استعداد دیگر، مانند استعداد، علوم تجربی، موسیقی و ... که به این امر در اصطلاح روانشناسی هوش‌های چند گانه گویند (سلیمی، ۱۳۹۵: ۱۲). هوش یکی از جذابترین و جالب توجه‌ترین فرایندهای روانی است که جلوه‌های آن در موجودات مختلف به میزان متفاوت مشاهده می‌شود. واژه هوش کیفیت پدیده‌ای را بیان می‌کند که دارای حالت انتزاعی بوده و قابل رؤیت نیست. به علت دارا بودن چنین ویژگی، تعریف آن مشکل است و از اینرو نظریه‌ها و تعریف‌های متعددی از آن ارائه شده است (استرنبرگ^۱، ۲۰۰۳). نظریه هوش موفق یکی از نظریات مربوط به هوش است که توسط استرنبرگ ارائه شده است. تمرکز کردن به این معنی است که فرد بتواند توجه و اراده‌اش را همسو کند و کنترل توجه خود را در اختیار داشته باشد. تمرکز یعنی توانایی متمرکز کردن ذهن بر روی یک موضوع، شیء یا فکر و بیرون راندن تمام افکار، ایده‌ها، احساسات و هیجان‌های نامربوط از ذهن.

همانطور که می‌دانیم امروزه در بسیاری از محافل علمی جهان بحث بر سر عامل اصلی دریافت ذهن یعنی تمرکز است زیرا قدرت تمرکز می‌توان توانایی‌های نهفته و بالقوه مغز را تا حد بالایی بالا می‌برد. تمرکز عبارت است از جمع بندی، انسجام، هدایت تمام نیروهایی که در یک کار هستند از حالت بالقوه به بالفعل و به سمت و سوی یک هدف خاص شناخته شده توسط انسان (عمرانی نسب، ۱۳۹۸: ۱۴). در یک ریتم سلامت کامل بدن، ریتم تیز هوشی و تیم توانایی تمرکزیابی یا به عبارت کلی تر ریتم استعداد خالص در سطح امواج مغزی پایین تر از ۱۹ سیکل در ثانیه قرار دارد و زمانی ما به این عدد نزدیک هستیم احساس راحتی داشته و با آرامش می‌آموزیم و رفتار می‌کنیم و می‌توانیم فعالیت‌های روزمره را با موقعیت انجام داده و بالنده شویم و یا احساس اعتماد به خود از سطوح پایین نیازهای بالا رفته و شکوفا شویم. مازلو^۲ (۱۹۷۰) به طبقه بندی نیازهای انسان در ۵ سطح پرداخته که عبارتند از نیازهای فیزیولوژیکی، نیازهای امنیتی، نیازهای اجتماعی، نیازهای احترام، نیازهای خودشکوفایی می‌باشند و خود شکوفایی جایی است که تمام توانایی‌های جسمی و روحی انسان بالفعل شده و به کمال انسانی می‌رسد این بالاترین سطح نیازها در سلسله مراتب مازلو است.

بنابراین خودشکوفایی به مثابه فرایند تحول نیروهای بالقوه هر فرد در حال کمال است که فرد خود شکوفا دارای زندگی فعال است که لازمه این فعالیت مضاعف دارا بودن توان جسمی و ذهنی لازم است و این توانایی ذهنی هوش فرد می باشد هوش عبارت از توانایی ذهنی است و قابلیت‌های متنوعی همچون استدلال، برنامه‌ریزی، حل مسئله، تفکر انتزاعی، استفاده از زبان و یادگیری را در بر می‌گیرد (برادبری^۳، ۲۰۰۶). هوش دارای انواع متعددی است یکی از این انواع هوش موفق است.

یکی از روش‌های آموزشی جدید که به منظور افزایش قدرت حل مساله کودکان به کار میرود، آموزش هوش موفق است. نظریه هوش موفق، یکی از نظریه‌های جامع و کارآمد در حوزه هوش انسان است که در مقایسه با نظریه‌های سنتی، مزایای بیشتری دارد. براساس این نظریه، باهوش بودن، چیزی فراتر از درس خوان بودن است و فرد باهوش، فردی است که بداند در موقعیتهای گوناگون چگونه از هوش خود استفاده کند. براساس این نظریه، هوش، مفاهیم

¹ Esterenberg

² :Maslow

³ :Bradbery

متعددی مانند تفکر انتقادی، فراشناخت، درک متعارف، هوش عملی، خلاقیت و منطق را دربرمی گیرد (استرنبرگ، ۲۰۱۲). هدف آموزش هوش موفق، فراهم کردن آموزش برای یادگیرندگان است تا بتوانند تواناییهای سه گانه خود را پرورش دهند و ضعفهای خود را برطرف کنند. افزون بر این، هدف آموزش هوش موفق این است که به دانش آموزان کمک نماید تا مهارتهای تفکر خود را بهبود ببخشند. بهبود مهارتهای تفکر موجب افزایش تواناییهای سه گانه می شود (صباحی، طالع پسند و محمدی فر، ۱۳۹۵: ۵۸).

نظریه هوش موفق بیان می کند که ممکن است یک شخص مهارت های عملی بیشتر، اما مهارت تحلیلی و خلاق کمتری داشته باشد. تواناییهای تحلیلی زمانی استفاده می شوند که یادگیرندگان مطالب را تحلیل، نقد، ارزیابی، مقابله و مقایسه نمایند. تواناییهای خلاق شامل خلق و کشف ایده های جدید، مجسم کردن، پیشنهاد دادن و پیش بینی کردن است. تواناییهای عملی به افراد کمک می کند تا آموخته های رسمی یا غیررسمی خود را بکار گیرند (استرنبرگ به نقل از امیری و همکاران، ۱۳۹۳).

نظام تعلیم و تربیت بایستی افرادی متفکر، خلاق و نوآور، خود کنترل و سازگار شونده تربیت کند تا از این راه بتواند پیشرفت جامعه و موفقیت افراد جامعه را رقم بزند و از آنجا که آموزش هوش موفق در مدارس و به ویژه مراکز پیش دبستانی به اجرا درنیامده است بنابراین سؤال اصلی در پژوهش حاضر این است که آیا آموزش هوش موفق بر تمرکز یادگیری و خود شکوفایی دانش آموزان تأثیر دارد؟

فرضیه های تحقیق

آموزش هوش موفق بر تمرکز یادگیری و خود شکوفایی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی مؤثر است.
آموزش هوش موفق بر تمرکز یادگیری دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی مؤثر است.
آموزش هوش موفق بر خود شکوفایی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی مؤثر است.

پیشینه پژوهش:

-خانی و همکاران (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان "اثر بخشی آموزش هوش موفق بر مهارت حل مسأله کودکان پیش دبستانی" انجام داده اند که نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که آموزش هوش موفق توانسته بر مهارت حل مسأله کودکان پیش دبستانی تأثیر معنادار داشته باشد و عملکرد حل مسأله کودکان را بهبود بخشد. همینطور پیشنهاد می شود که از روش آموزش هوش موفق در جهت افزایش مهارت حل مسأله کودکان پیش دبستانی استفاده گردد.

-شاه محمدی و همکاران (۱۳۹۸) پژوهشی با عنوان "تأثیر برنامه آموزشی توان بخشی شناختی بر هوش غیرکلامی، توجه و تمرکز، و عملکرد تحصیلی دانش آموزان با اختلال یادگیری ریاضی" انجام دادند که نتایج به دست آمد با روش تحلیل کوواریانس نشان داد که استفاده از روش توان بخشی شناختی در شرکت کنندگان گروه آزمایش و عملکرد تحصیلی، میزان توجه بر میزان مهارتهای هوش غیرکلامی دانش آموزان دارای اختلال یادگیری ریاضی، تأثیر معناداری را به دنبال داشته است، بر اساس نتایج به دست آمده در این مطالعه، برنامه آموزشی توان بخشی شناختی با استفاده از برنامه های تمرینی جذاب و که به بازی و سلسله مراتبی طراحی شده بود، توانسته است بخش های مورد نظر مغزی دانش آموزان دارای اختلال یادگیری را در زمینه های توجه و تمرکز، عملکرد تحصیلی و هوش غیرکلامی، تحریک و تقویت کرده و موج ارتقاء عملکردهای و کارایی تحصیلی آنها شوند.

-سا و هان^۱ (۲۰۲۱)، پژوهشی با عنوان "اثربخشی برنامه آموزش موفقیت آمیز هوش: فراتحلیل" انجام دادند که نتایج نشان داد که آموزش هوش موفق تأثیر مثبتی بر پیشرفت کلی دانشجویان دارد. بزرگترین نتیجه برای نتایج اجتماعی-عاطفی بود. شرکت کنندگان منتخب مبتنی بر ضریب هوشی بالا اندازه اثر بیشتری نسبت به شرکت کنندگان منتخب معلم دریافت کردند. در زمینه‌های موضوعی، علم و آموزش عمومی به طور قابل توجهی متفاوت است. در بین مقاطع ابتدایی، سطح دبیرستان و دبستان تفاوت معنی‌داری داشت. علاوه بر این، مدت زمان مداخله به طور قابل توجهی اندازه اثر را تعدیل کرد. جنسیت اندازه اثر را تعدیل نکرد. همه شرکت کنندگان دانش‌آموز از برنامه آموزشی هوش موفق بهره‌مند شدند و این امتیاز برای دانش‌آموزان با استعداد و مسن بیشتر بود. این یافته حاکی از آن است که مربیان آموزش TSI وضعیت دقیق‌تر، ساختار یافته و معتبری را ارائه می‌دهند تا به جای مشکلات دانشگاهی، از تأثیر بیشتری برخوردار شوند.

-هراتس^۲ و همکاران (۲۰۲۱)، پژوهشی با عنوان "نقش رشته‌های آموزشی در خود-شکوفایی معنوی دانش‌آموزان جوانان" انجام داده‌اند که نتایج نشان داد شرایط آموزشی (سازمانی-آموزشی، روانشناختی-آموزشی، فرهنگی) خود شکوفایی معنوی دانش‌آموزان جوان را تضمین می‌کند. آنها را در روند آموزشی شرکت‌کننده فعال می‌کند و باعث خود شکوفایی آنها می‌شود. در روش‌شناسی با توجه به این واقعیت که دانش‌آموزان را درگیر فعالیت‌های تحول‌آفرین فعال و ایجاد فضای خلاقانه در طول کلاسها می‌کند، موثرترین ابزار برای رشد معنوی دانش‌آموزان است. تأکید شده است که مشارکت دانش‌آموزان در روند آموزشی معنوی‌گرا یک واقعه شاد و موثر زندگی است که ضمن اجرای فعالانه‌ی یک برنامه شخصی خود شکوفایی، امور روزمره را هماهنگ می‌کند.

-شریف علی-مردی^۳ (۲۰۲۰)، پژوهشی با عنوان "تأثیر یک برنامه آموزشی مبتنی بر هوش موفق در رشد مهارت های تحلیلی: مطالعه تجربی دوره راهنمایی در جده - عربستان سعودی" انجام داد که نتایج نشان داد که از نظر آماری بین میانگین اعضای دو گروه آزمایش تفاوت معناداری وجود دارد. بدین معنی که برنامه آموزشی مبتنی بر هوش موفق در رشد مهارت های تحلیلی تأثیر مثبت داشت.

روش تحقیق:

پژوهش حاضر از نظر نوع کاربردی و از نظر روش نیمه‌تجربی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل می‌باشد. جامعه آماری شامل کلیه دانش‌آموزان پایه ششم شهر هشتگرد که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ که تعداد آنها ۸۰۰ نفر می‌باشند و نمونه آماری شامل دو کلاس ۲۰ نفره دانش‌آموزان دختر پایه ششم ابتدایی که از نظر هوش و جنسیت و محیط کنترل شده‌اند. روش نمونه‌گیری تصادفی ساده می‌باشد. برای دانش‌آموزان در زمان ورود به پژوهش معیارهایی در نظر گرفته شده است که شامل:

--دانش‌آموزان با رضایت کامل والدین و رغبت درونی خودشان به آزمایش وارد شده‌اند.

--دانش‌آموزان در نمرات آزمون هوش ریون کودکان نمره نرمال را کسب کنند.

برای آموزش هوش موفق یک بسته آموزشی، که شامل آموزش پکیج آموزشی هوش موفق بابایی (۱۳۹۵) می‌باشد که در دوازده جلسه ۱:۵۰ دقیقه‌ای و یا به دلیل شرایط خاص کرونا در ۲۴ جلسه ۷۵ دقیقه‌ای که شامل آموزش در سه بعد آموزش توانش تحلیلی، آموزش توانش خلاق، آموزش جدول زیر می‌باشد دریافت می‌کنند.

¹: Saw&Han

²: Herats

³: Sharefa Ali Mardi

محتوی	جلسات	اهداف جلسات
آموزش توانش تحلیلی	جلسه اول جلسه دوم	معارفه، اهداف دوره، ساختار دوره و ایجاد انگیزه در دانش آموزان تشخیص مسائل و مشکلات محیط زندگی و فرایندهای مرتبط با هر مسئله و بررسی عمیق آن، شناخت منابع مرتبط با مسئله و تخصیص منطقی منابع
	جلسه سوم	ایجاد مهارت سازماندهی اطلاعات با استفاده از صورتبندی مراحل حل مسئله و بازنمایی ذهنی، ایجاد مهارت در انتخاب راهحل برای مسئله موردنظر
آموزش توانش خلاق	جلسه چهارم جلسه پنجم	ایجاد مهارت در نظارت بر راهبردهای حل مسئله و ایجاد مهارت ارزیابی ایدهها ایجاد مهارت بازنگری در مسئله و طرح مجدد آن، ایجاد مهارت اندیشیدن به روشهای نو و جایگزین کردن بجای روشهای قدیمی با بررسی دقیق و منطقی مسئله
	جلسه ششم	ایجاد مهارت دفاع از کار خلاق و روشهای نو
	جلسه هفتم	ایجاد مهارت در ارائه ایده های بیشتر، ایجاد مهارت در بازنگری و بررسی کردن یک مسئله از زوایای مختلف
	جلسه هشتم	ایجاد مهارت در شناسایی و سازماندهی ایدهها و ایجاد مهارت در شناسایی و زیر سؤال بردن موقعیتها و ایدههای موجود
آموزش توانش عملی	جلسه نهم	ایجاد مهارت در کنترل اندیشههای تکانشی و جایگزینی آن با تأمل بیشتر، پی بردن به این نکته که چه وقت باید استقامت کرد و چه زمانی باید دست از تلاش برداشت
	جلسه دهم	ایجاد مهارت در برانگیخته نگه داشتن خود، انطباق فعالیتها با تواناییهای فرد
	جلسه یازدهم	ایجاد فهم تلاش تا رسیدن به نتیجه پایانی و مدیریت مشکلات شخصی
	جلسه دوازدهم	ایجاد فهم بر عهده گرفتن مسئولیت کارهای خود و عدم استفاده از دلسوزی برای خود تجمع بندی مطالب ارائه شده در طول دوره آموزشی

جدول ۱: جدول محتوای آموزشی پکیج هوش موفق برگرفته از بابایی (۱۳۹۵) برگرفته از پکیج آموزشی

بابایی (۱۳۹۵) به نقل از هاشمی و همکاران (۱۳۹۸).

خلاصه اهداف و مراحل آموزش هوش موفق (برگرفته از آقابابایی و همکاران (۱۳۹۴).

- آموزش و ارزشیابی باید براساس توازن میان: *حافظه محور* *تحلیلی محور* *خلاق محور* و *عملی محور* باشد.

در حافظه محوری

• تاکید بر یادآوری، بازشناسی (چه کسی؟ کجا؟ چگونه؟ چه وقت؟ چرا؟ ...)
• مثال: ۱. مخچه در کجا قرار دارد؟ ۲. معروفترین شاعر قرن هفتم چه کسی است؟ ۳. دریاچه ارومیه در کجا واقع است؟

مبتنی بر هوش تحلیلی

• تحلیل کردن، نقد کردن، ارزیابی کردن، مقایسه کردن، تبیین کردن، قضاوت کردن.
• مثال: ۱. دو روش متفاوت برای محاسبه مکعب بدست آورید. ۲. ایران چگونه می تواند محیط زیست را پاکیزه نگه دارد. ۳. چگونه می توان لایه ازن را ترمیم کرد. ۴. گازهای گلخانه ای چگونه کاهش می یابد.
• پیامد این نوع تدریس: شناسایی مساله، بازنمایی ذهنی مساله، ارزیابی موقعیت، استفاده از منابع ذهنی

مبتنی بر هوش خلاق

• خلق کردن، ابداع کردن، طراحی کردن، تصور کردن، اختراع کردن.
• مثال: ۱. یک سیستم اداره کلاس را طراحی کنید. ۲. زندگی در یک سیاره دیگر را تصور کنید. ۳. اگر رییس جمهور بودید چه می کردید؟

• پیامد: باز تعریف مساله، بارش فکری، داشتن افق های فکری جدید

مبتنی بر هوش عملی

• استفاده کردن، بکار بستن، عمل کردن، بافتی کردن
• مثال: ۱. بکاربردن ریاضی در زندگی روزمره. ۲. آن چه از قواعد انگلیسی آموخته اید را در مکالمه بکار ببرید.

• پیامد: بکاربردن آن چه آموخته شده در زندگی روزانه

اصول در کلاس درس

• توسعه رفتار هوشمند از طریق:

• ارائه یک دانش سازماندهی شده، منعطف، و قابل دسترس سریع

• توازن میان سه هوش عملی، خلاق و تحلیلی و توجه به حافظه

• ارزشیابی براساس این سه هوش و حافظه

• شناسایی نقاط قوت و ضعف هر دانش آموز

۲- پرسشنامه استاندارد مقیاس خود شکوفایی جونز و کرنال (۱۹۸۶)
این پرسشنامه در ۱۵ گویه و مقیاس ۵ سطحی لیکرت می باشد که تک مولفه ای است که پایایی آن ۰/۸۰ گزارش شده است.

۳- پرسشنامه تمرکز یادگیری

پرسشنامه تمرکز یادگیری سواری و اورکی (۱۳۹۵) که در ۱۴ گویه و در مقیاس ۵ سطحی لیکرت بوده است.
این پرسشنامه بر پایه سه پرسشنامه لین و چو^۱ (۲۰۱۰) و توماس و آور^۲ (۱۹۹۴) و برگاندی و شریوک و تیتوس^۳ (۱۹۹۰) و نایدفر^۴ (۱۶۷۶) می باشد. پس از بررسی و انتخاب ماده ها در پژوهش سواری و اورکی (۱۳۹۵) در ۱۴ ماده و در دو بعد تمرکز ارادی (۸ ماده) و تمرکز غیر ارادی (۵ ماده) تنظیم شد و برای بررسی روایی مورد تحلیل عاملی قرار گرفت و پایایی آن ۰/۸۰ گزارش شده است.

1 :Line,Chou

2 :Thomas,Over

3 :Bergandi,Shryock, Titus

4 :Nadifer

روش کار:

پژوهش حاضر از روشهای نیمه تجربی با طرح پیش آزمون و پس آزمون می باشد
جدول ۲: جدول طرح پژوهش

گروه	نمونه تصادفی	گیری	پیش آزمون	متغیر مستقل	پس آزمون
گروه آزمایشی	R		T1	X	T2
گروه کنترل	R		T3	–	T4

با توجه به طرح پژوهشی در ابتدا از دو گروه آزمایشی و کنترل پیش آزمون گرفته می شود سپس آموزش هوش موفق که شامل آموزش پکیج آموزشی هوش موفق بابایی (۱۳۹۵) می باشد که در دوازده جلسه ۱:۵۰ دقیقه ای و یا به دلیل شرایط خاص کرونا در ۲۴ جلسه ۷۵ دقیقه ای که شامل آموزش در سه بعد آموزش توانش تحلیلی، آموزش توانش خلاق، آموزش توانش عملی دریافت می کنند و در نهایت از هر دو گروه پس آزمون گرفته می شود و با استفاده از آزمون تحلیل کواریانس اندازه اثر متغیر مستقل تعیین خواهد شد. داده های حاصل از اجزای پرسشنامه در دو بخش توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آمار استنباطی تحلیل کواریانس با فرض رعایت پیش فرض ها (نرمال بودن داده ها، آزمون یکسانی واریانس ها، آزمون ام باکس و پراکنش داده ها) انجام خواهد شد.

یافته ها:

فرضیه اصلی پژوهش :

آموزش هوش موفق بر تمرکز یادگیری و خود شکوفایی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی موثر است.

جدول ۳: جدول یافته های حاصل از آزمون T برای بررسی فرضیه اصلی پژوهش

متغیر	تعداد	میانگین بدست آمده	انحراف معیار	T	Df	si g
پیش آزمون گروه آزمایشی	۲۰	۷۵/۳۵	۴/۶۸	۷۱/۹۶	۱۹	*۰/۰۰۰
پیش آزمون گروه کنترل	۲۰	۷۵/۸۰	۴/۹۶	۶۸/۲۱	۱۹	*۰/۰۰۰
پس آزمون گروه آزمایشی	۲۰	۱۶۳/۹۵	۴/۷۴	۱۷۶/۷۵	۱۹	*۰/۰۰۰
پس آزمون گروه کنترل	۲۰	۲۴/۸۵	۲/۰۹	۸۴/۲۴	۱۹	*۰/۰۰۰

*=0/05 **=0/01

با توجه به یافته های جدول ۳ و میانگین بدست آمده در پیش آزمون و پس آزمون گروه آزمایش و کنترل در سطح معنا داری ۰/۰۵ نشان می دهد که میانگین بطور معنا داری در پس آزمون گروه آزمایشی افزایش داشته است که فرضیه پژوهش مبنی بر اینکه آموزش هوش موفق بر خود شکوفایی و تمرکز یادگیری دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی موثر است مورد تایید قرار می گیرد. نتایج حاصل از پژوهش با پژوهش های آزاد مرد و طالبی (۱۳۹۵)، خاکپور و همکاران (۲۰۱۸)، اقتصادی رودی (۲۰۲۰)، صباحی و همکاران (۱۳۹۵)، ساوهان (۲۰۲۱)، مینوتوب و همکاران (۲۰۱۸)، نونز (۲۰۱۹)، میتانا (۲۰۱۸) همسو می باشد.

۲- آموزش هوش موفق بر خودشکوفایی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی موثر است.

جدول ۴: آزمون تحلیل کواریانس برای بررسی میزان تاثیر آموزش هوش موفق بر خود شکوفایی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی

منبع واریانس	مجموع مجذورات	درجه آزادی	مجدورات میانگین	F	سطح معناداری	مجدور ایتای جزئی
گروه	۴۵/۰۵۵	۱۱	۴۵/۰۵۵	۲/۱۲۵	*./۰۰۰	۰/۷۷
خطا	۱۳/۴۹	۷	۱/۹۲۸			
کل	۱۰۳۳۰۷/۰۰	۲۰				
کل تصحیح شده	۵۵/۵۸	۱۹				

*=0/05 **=0/01

همان طور که در جدول شماره ۴ نشان داده شده است، مجموع مجذورات و میانگین مربعات مربوط به گروه ها برابر، $F = ۲/۱۲۵$ و $۴۵/۰۵۵$ می باشد که در سطح $P \leq ۰,۰۵$ معنادار است. به عبارت دیگر بین گروه ها بعد از تعدیل نمرات پیش آزمون اختلاف معنی داری وجود دارد و آموزش هوش موفق بر خود شکوفایی دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی تاثیر داشته است. مربع ایتای جزئی (اندازه اثر) برای تأثیر متغیر مستقل در متغیر وابسته برابر ۰/۷۷ است که نشان می دهد ۷۷ درصد تغییرات در متغیر وابسته توسط متغیر مستقل تبیین می شود. آموزش هوش موفق ۷۷ درصد بر خود شکوفایی دانش آموزان دختر تاثیرگذار بوده است. نتایج پژوهش با پژوهش های ناجیان اصل و همکاران (۱۳۹۶)، هاشمی و همکاران (۱۳۹۸)، شریف آل-مردی (۲۰۲۰)، احمد عمر (۲۰۱۸)، هراتس و همکاران (۲۰۲۱)، پامبودی و همکاران (۲۰۲۱)، لپسلی (۲۰۰۶) همسو می باشد.

۳- آموزش هوش موفق بر تمرکز یادگیری دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی موثر است.
جدول ۵: آزمون تحلیل کواریانس برای بررسی میزان تاثیر آموزش هوش موفق بر تمرکز یادگیری دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی

منبع واریانس	مجموع مجذورات	درجه آزادی	مجدورات میانگین	F	سطح معناداری	مجدور ایتای جزئی
گروه	۲۹/۷۰۱	۱۱	۲۹/۷۰۱	*./۰۹۹	۰/۰۰۰	۰/۹۴
خطا	۲۲/۰۹۹	۷	۳/۰۶			
کل	۷۹۱۸۰/۰۰۰	۲۰				
کل تصحیح شده	۵۱/۸۰۰	۱۹				

*=0/05 **=0/01

همان طور که در جدول شماره ۵ نشان داده شده است، مجموع مجذورات و میانگین مربعات مربوط به گروه ها برابر، $F = ۰/۹۹$ و $۲۹/۷۰۱$ می باشد که در سطح $P \leq ۰,۰۵$ معنادار است. به عبارت دیگر بین گروه ها بعد از تعدیل نمرات پیش آزمون اختلاف معنی داری وجود دارد و آموزش هوش موفق بر تمرکز یادگیری دانش آموزان دختر پایه ششم ابتدایی تاثیر داشته است. مربع ایتای جزئی (اندازه اثر) برای تأثیر متغیر مستقل در متغیر وابسته برابر ۰/۹۴ است که نشان می دهد ۹۴ درصد تغییرات در متغیر وابسته توسط متغیر مستقل تبیین می شود. آموزش هوش موفق ۹۴ درصد

بر تمرکز یادگیری دانش آموزان دختر تأثیرگذار بوده است. نتایج پژوهش با پژوهش‌های پورابوالقاسم و همکاران (۱۳۹۶)، شاه محمدی و همکاران (۱۳۹۸)، مهرعلی‌زاده و همکاران (۱۳۹۲)، گلدینگ و کارونز (۲۰۱۷)، لیو و همکاران (۲۰۲۰)، بشیر و همکاران (۲۰۲۰) همسو می‌باشد.

بحث و نتیجه گیری:

آموزش به شیوه هوش موفق بر مهارت‌ها و نگرش‌هایی که برای موفقیت در زندگی با توجه به تصور فرد از موفقیت در محیط اجتماعی و فرهنگی پیرامونش لازم است تأکید می‌کند؛ بدین معنا که به تفاوت‌های فردی دانش آموزان توجه می‌شود، بنابراین آن‌ها با شادابی جذب مدرسه می‌شوند و براساس نیازها و علایق خود نسبت به انجام فعالیت‌ها در مدرسه اقدام می‌کنند، این توجه به تفاوت‌های فردی موجب جذب و جلب توجه دانش آموز و افزایش تمرکز شده و یادگیری را افزایش می‌دهد و این تمرکز به افزایش پیشرفت در دانش آموز منجر شده و در نهایت به خودیادگیری و خودشکوفایی در فرد می‌شود با توجه به اینکه خودشکوفایی، احساس توانمندی و ارزشمندی در فرد احیا می‌کند و تغییرات مثبتی همچون بهبود پیشرفت تحصیلی و افزایش تلاش برای کسب موفقیت، تلاش برای یادگیری بیشتر و عمیق‌تر و لذت بردن از تعامل و ارتباط با دیگران در او دیدار می‌گردد. بنابراین دانش آموزانی که خودشکوفایی بالاتری دارند، تمرکز بیشتری در تکالیف مدرسه و پیشرفت تحصیل موفق‌تر هستند و در اجتماعات درون مدرسه و اجتماع، مشارکت بیشتری دارند و از سازگاری عاطفی و اجتماعی بالاتری برخوردارند. هوش موفق در این فرایند خود شکوفایی و تمرکز بر یادگیری نقش مهم دارد. گرایش زیاد نظام‌های آموزش و پرورش به توانایی‌های حافظه‌مدار و تحلیلی اشاره کرد که توانایی‌های خلاق و عملی فراگیران را تا حدود زیادی نادیده می‌گیرند و در نتیجه فراگیرانی که دارای توانش مناسبی در تفکر خلاق و عملی هستند، نمیتوانند از توانایی بیشینه خود بهره ببرند و این مسئله میتواند انگیزه آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهد. بهترین روش برای رسیدن به این هدف مهم و اساسی، یعنی افزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی، ایجاد دامنه وسیعی از مهارت‌هاست؛ به‌طوری که دانش آموزان امکان رقابت با الگوهای متفاوتی از توانایی را با دیگر دانش آموزان داشته باشند؛ توانایی‌های مهم و برجسته خود را کشف کنند و بر آنها تسلط یابند. در حقیقت، این امکان را می‌توان از راه آموزش مؤلفه‌های هوش موفق و پرورش توانایی‌های سه گانه تحلیلی، خلاق و عملی در فراگیران ایجاد کرد. یکی از روشهای رسیدن به این هدف مهم و اساسی یعنی افزایش انگیزه پیشرفت و خود شکوفایی، ایجاد دامنه وسیعی از مهارت‌هاست. بدین معنی که آموزش مؤلفه‌های هوش موفق و پرورش توانایی‌های در فراگیران منجر به ایجاد توان عبور از سطوح مختلف انگیزشی می‌شود و با شناسایی منابع و سازماندهی اطلاعات، انتخاب راه حل‌ها و نظارت و ارزیابی آنها، توانش خلاق از طریق برانگیختن ایده‌ها، چندبعدی نگریستن، سازماندهی ایده‌ها و زیر سؤال بردن موقعیت‌ها و روش‌ها، ارائه کارخلاق از طریق عمل کردن روی یک موضوع، مدیریت مشکلات و تعیین مسئولیت منجر به خود شکوفایی می‌رسد، بطوریکه در فرضیه پژوهش نیز تأیید شد. آموزش هوش موفق منجر به افزایش خود شکوفایی در دانش آموزان می‌شود. بنابراین به طور کلی با علم به این موضوع که تمرکز امری اکتسابی است، با تغییر برخی الگوهای رفتاری از جمله برنامه‌ریزی زمانی، کاربردی مطرح کردن مباحث درسی و ایجاد انگیزه در دانش آموزان بهبود عوامل محیطی، استراتژی‌های آموزشی صحیح، علاقه‌مندی و همکاری در دانش آموز می‌شود. آموزش برمبنای هوش موفق می‌تواند با ایجاد تعادل بین توانمندی تحلیلی، خلاق و عملی از راه سازگاری، تغییر و انتخاب، به فراگیران کمک کند تا با توجه به سرعت تغییرات محیطی، روشهای نوین یادگیری، تغییر ماهیت شغلی و نیازهای در حال تغییر این مشاغل و تغییرات سریع ساختار اجتماعی، انعطاف پذیری را در خود توسعه دهند. اگر دانش آموزان به این باور برسند که تمرکز حواس در حین مطالعه، کلید اصلی درک و فهم درست محتوای درسی و یادگیری است، شاید وضعیت آموزشی بسیار بهتری داشته باشند! بدون داشتن تمرکز کافی در حین مطالعه، ممکن است درک محتوایی که

زمان خیلی کمی را لازم دارد، از شما ساعتها زمان بگیرد و در نهایت نتیجه‌ای هم از مطالعه حاصل نشود. اما برای این درک محتوایی دریافت آموزش‌های لازم که زیربنای توانایی‌های علمی و خلاقانه و تحلیل را در فرد تقویت نماید، بسیار ضروری است. همانطور که در فرضیات پژوهش تایید شد آموزش هوش موفق می‌تواند این توانایی را در دانش آموزان تقویت کرده و به یادگیری عمیق تر خلاقانه‌تر دست یابد و همچنین در صورت توجه به این خصیصه هوش موفق می‌توان انگیزش یادگیری را در دانش آموزان تقویت نمود که منجر به ایجاد مشوق برای تمرکز بیشتر در یادگیری شود.

پیشنهادهای پژوهش:

- با توجه به اینکه دانش آموزان به منظور رویارویی با چالش‌های زندگی علاوه بر مهارت تحلیل، بایستی بتواند چیزها و روش‌های تازه‌ای را ابداع کند و بتواند آموخته‌های خود را درست بکار بگیرد. بنابراین با توجه به نتایج پژوهش می‌توان با آموزش برنامه‌های هوش موفق به دانش‌آموزان آنها را برای زندگی توانمند نمود و هر چه این مهارت‌ها در سنن پایین‌تر آموزش داده شود، نتایج پایدارتری خواهد داشت.

- یکی از نتایج بسیار مهم آموزش هوش موفق در دانش آموزان افزایش تمرکز یادگیری است. بنابراین پیشنهاد می‌شود که با درک و شناخت دانش‌آموزان و استعدادیابی آنها می‌توان آنها را به سمت آموزش‌های صحیح هوش موفق قرار داد و به افزایش توان یادگیری منجر می‌شود.

- با توجه به تغییر در نحوه آموزش و جایگزینی روش‌های جدید در آموزش سنتی با استفاده از نرم‌افزارهای آموزشی به منظور آموزش برنامه‌های هوش موفق به دانش آموزان موجب ارتقاء توانش علمی و عملی آنها می‌شود.

- تغییر نگرش از پرورش توانایی‌های حافظه‌ای و انباشت محفوظات در فراگیران و ارتقای مهارت‌های خلاق با آموزش‌های هوش موفق امکان‌پذیر است و ایجاد آن مستلزم طرح ریزی برنامه‌های درسی متفاوت از سطوح ابتدایی تا دانشگاه است. بنابراین پیشنهاد می‌شود به منظور شکوفایی استعدادهای ذاتی دانش آموزان و ارتقای توانایی‌های تحلیل، خلاقیت برنامه‌های آموزش هوش موفق در برنامه درسی گنجانده شود.

- پیشنهاد می‌شود در دوره‌های جامع مدیریت یادگیری و آموزش معلمان در مقاطع تحصیلی مختلف، مبانی و اصول برنامه آموزشی مبتنی بر نظریه هوش موفق مورد استفاده قرار گیرد و سبک‌های تدریس مختلف برای آموزش هوش موفق توسط معلمان مورد استفاده قرار گیرد.

- برگزاری دوره‌های آموزش ضمن خدمت برای معلمان قدیمی و معلم‌هایی که به تازگی جذب نظام آموزشی شوند تا بتوان در آینده شاهد نسلی از دانش آموزان باشیم که توانایی بالایی در تحصیل و رسیدن به سطوح بالای شناخت خواهند شد.

پیشنهادهای پژوهش‌های آینده

- به منظور مقایسه آموزش در دو سطح ابتدایی و متوسطه در دانش آموزان پیشنهاد می‌شود پژوهش در دانش آموزان مقطع متوسطه انجام شده و نتایج مورد مقایسه قرار گیرد

- پیشنهاد می‌شود در یک پژوهش طولی با پیگیری نمونه آماری در هر دو مقطع توانایی آنها را در زندگی و تحصیلات در سالهای بعدی مورد بررسی قرار گیرد.

- با توجه به تاثیر آموزش هوش موفق بر خود شکوفایی پیشنهاد می‌شود به بررسی تاثیر آموزش هوش موفق در مراحل بالای حل مسئله نیز اقدام شود.

تعارض منافع:

پژوهش تعارض منافع نداشته است.

منابع :

- استرنبرگ، ر.ج.، و گریگورنکو، ا. (۲۰۰۷)، (تدریس در جهت پرورش هوش موفق) ترجمه فرشته چراغی و همکاران، (۱۳۹۰)، تهران: انتشارات جهاد دانشگاهی واحد تربیت معلم.
- بابایی، علی (۱۳۹۵)، تأثیر آموزش هوش موفق بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان. رساله دکتری، دانشگاه چمران اهواز.
- برادبری، تراویس (۲۰۰۶). هوش هیجانی، ترجمه مهدی گنجی، نشر ساوالان، تهران، ۱۳۸۴.
- پورابوالقاسم حسینی، شیما؛ خانزاده، حسین، موسوی، ولی اله (۱۳۹۶). بررسی تأثیر آموزش توجه و تمرکز بر مهارتهای حل مسئله و استرس ناشی از امتحان در دانش آموزان دختر پایه هفتم مجله پژوهش سلامت، دوره ۳، شماره ۲.
- سلیمی، جمال (۱۳۹۵). تعلیم و تربیت نگاهی ویژه به برنامه درسی، علمی آموزشی، چاپ اول، نشر: ارسباران.
- رضوان، خانی؛ بهرامی پور، احمد؛ عابدی، منصوره (۱۳۹۹). اثربخشی آموزش هوش موفق بر مهارت حل مسئله کودکان پیش دبستانی، بهار ۱۳۹۹، دوره ۶، شماره ۳ نشریه پرستاری کودکان، ۱۰: ۶۰۳۰۶-DOJ pen
- سواری، کریم؛ اورکی، محمد (۱۳۹۵). ساخت و اعتباریابی پرسشنامه مهارت تمرکز، فصلنامه اندازه گیری تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، دوره ششم، شماره ۲۲، تابستان ۵۹، ص ۶۹-۸۳.
- شاه محمدی، مهدی؛ انتصارفونی، غلامحسین؛ حجازی، مسعود؛ اسدزاده، حسن (۱۳۹۸). تأثیر برنامه آموزشی توانبخشی شناختی بر هوش غیرکلامی، توجه و تمرکز، و عملکرد تحصیلی دانش آموزان با اختلال یادگیری ریاضی، روانشناسی، مجله سلامت روان کودک: تابستان ۱۳۹۸، دوره ششم - شماره ۲ از ۹۴ تا ۱۰۶.
- صباحی، شراره؛ طالع پسند، سیاوش؛ محمدی فر؛ محمد، علی (۱۳۹۵). ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه هوش موفق در آموزش (TSI-Q) در معلمان شهر تهران، فصلنامه اندازه گیری تربیتی، دوره هفتم، شماره ۲، زمستان ۹۵، ص ۵۵ تا ۶۵.
- عمرانی نسب، رضا (۱۳۹۸). تمرکز یک زندگی پر معنا و موفق، مجله هنر و معماری، نمایش، مهر و آبان ۱۳۹۸، سال دوازدهم - شماره ۱۳۴ از ۷۸ تا ۷۸.
- مهرعلی زاده، سمیرا؛ قربانی، راهب، ذوالفقاری، شیدا؛ شاهین فر، حمید؛ نیک خواه، رونا؛ پورعزیزی، محسن (۱۳۹۲). عوامل مؤثر بر تمرکز در کلاس از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی سمنان، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / آبان ۱۳۹۲؛ ۱۳ (۸) ۶۶۳ تا ۶۷۰.
- هاشمی، بهروز؛ غضنفری، احمد؛ شریفی، طیبه؛ احمدی، رضا (۱۳۹۸). اثربخشی آموزش مولفه‌های هوش موفق بر انگیزش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر، روانشناسی، مطالعات روانشناسی تربیتی: زمستان ۱۳۹۸ - شماره ۳۶ از ۱۸۹ تا ۲۰۳.
- هاشمی، سیداحمد و نبوی زاده، زهرا (۱۳۹۷). راهکارهای حفظ تمرکز حواس دانش آموزان در محیط های متفاوت، کنفرانس ملی دستاوردهای نوین جهان در تعلیم و تربیت، روانشناسی، حقوق و مطالعات فرهنگی- اجتماعی، خوی، <https://civilica.com/doc/823405>.

Hruts H. M., Plavutska O. P., Zakordonets N. I.(2021) THE ROLE OF PEDAGOGICAL DISCIPLINES IN THE SPIRITUAL SELF-ACTUALIZATION OF STUDENT YOUTH // Інноваційна педагогіка: науковий журнал. Одеса: Гельветика, 2021. Вип. 32. Т. 1. С. 184-187.

Liu ,Hongrui, Meilin Yao, Ruoxuan Li & Lifan Zhang (2020) The relationship between regulatory focus and learning engagement among Chinese adolescents, Educational Psychology, **40:4**, 430-447, DOI: [10.1080/01443410.2019.1618441](https://doi.org/10.1080/01443410.2019.1618441).

Maslow, A. H. (1970) Motivation and personality, 2 nd ed., New York: Harper & Row.

Mintoub, M. K; Ali, Firas Tarad(2018) The Strategy Effect of Successful Intelligence in the Student's Achievement of the Third Grade of the College of Education Curriculum and Teaching Methods, Indian Journal of Public Health Research & Development . Oct2018, Vol. 9 Issue 10, p736-739. 4.

Mitana,J.M.V., Muwagga,A.M. & Ssempala,C. (2018).Assessment for successful intelligence: a paradigm shift in classroom practice. International Journal of Educational Research Review,4(1),106-115.

Saw, Khin Nyunt Nyunt Saw, han,Buxin ,(2021)Effectiveness of successful intelligence training program: A meta-analysis , Institute of Psychology, Chinese Academy of Sciences Volume10, Issue3 June 2021 Pages 323-339.

Sharefa Ali Mardi Al-zahrani(2020)Impact of a successful intelligence based educational program in the development of analytical skills -Experimental middle school study in Jeddah

Saudi Arabia, Journal of Educational and Psychological SciencesVolume(4), Issue(15) : 30Apr2020P: 135 -156,ISSN: 2522-3399 <https://www.ajsrp.com>Available at: DOI:<https://doi.org/10.26389/AJSRP.S121119> .

Sternberg, R.J. (2000).Successful intelligence: a unified view of giftedness. In C.F.M. Van Lieshout and P.G. Heymans (Eds.), Developing talent across the life span. Hove: Psychology Press.

Sheykhan R, Mohammadkhani S, Hasanabadi H(2013)The Effect of the group training of the attention training technique on anxiety, self-focused attention and meta-worries in socially anxious adolescents]. J Cogn Psychol. 2013;1(1):33-45.

Sternberg, R. J. (2003). Wisdom, Intelligence and Creativity Synthesized. New York: Cambridge University Press.

Sternberg, R. J. (2012). The Assessment of Creativity: An Investment-Based Approach. Creativity Research Journal, 24(1), 3–12.

Sternberg, R. J., & Grigorenko, E. L. (2004) Successful Intelligence in the Classroom. *Theory In to Practice*, 43(4), 274-280.

Sternberg, R. J., & Grigorenko, E.L. (2007). *Teaching For Successful Intelligence to Increase Students Learning and Achievement*. (2nd ed). Cambridge University.

Sternberg, R. J., Jarvin, L., & Grigorenko, E. L. (2011). *Explorations in Giftedness*. New York: Cambridge University Press.



Abstract

The purpose of this study is the effect of successful intelligence training on learning focus and self-fulfillment of sixth grade elementary female students, which is applied in terms of type and semi-experimental method with pre-test and post-test design with a control group. Statistical population of sixth grade elementary school female students in Hashtgerd, which in the academic year 1399-1400, their number is 800. Statistical sample of two classes of 20 sixth grade elementary female students who were controlled in terms of intelligence, gender and environment and method cluster is selected. The research instrument included Babaei (2016) successful intelligence training package, which was taught in 24 sessions of 75 minutes due to the epidemic conditions of coronary heart disease and virtual education. The standard questionnaire of self-fulfillment of Jones and Crandall (1986) which was in 15 items and its reliability was 0.69 and in the retest by the researcher its rate was reported to be 0.805. Its reliability was 0.86 and in the retest by the researcher, its rate was reported to be 0.80. According to the conditions, the questionnaires were provided to the students online and at first a pre-test was held from both groups and then the experimental group received the necessary training in the field of successful intelligence and post-test was taken from both groups. After collecting data, using SPSS21 software and independent two-way t-test and analysis of covariance were analyzed. The results showed that successful intelligence training increases self-fulfillment and learning focus in students, which has an effect on Students' prosperity is 77% and their focus on learning is 94%. Therefore, it is recommended that by designing successful intelligence-based curriculum, students be taught newer skills in dealing with life issues in order to learn more creatively and with greater ability to understand and analyze problems.

Keywords: successful intelligence training, learning focus, self-fulfillment successful intelligence.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی